

מסורת הש"ס

עַם הַחוֹסְפוֹת (ע"י נעקור ערך **ש"י כסס ר' משה הערסקן**), היינו ר' שמעון בובוביץ נג ע"א והביאו חוסי לעיל טז ע"א ד"ה הא מני (הג' ר"ש מדרסרס"י) **(א)** ובחוס נח: **(ד)** יד: ד"ה אמר ד"ה ההיא.

הנהגות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אלה לאו וכו' הפתח חצי רשעו: שבשפת חצי רשעו: היכל דרומי כלה המובח והוא כנגד חצי החלל הפתח וכו' קשיו: **(ב)** בא"ד עשרים ותשם אמות שאין אחת נותן בין כסס ויע"י השלמותו: **(ג)** בא"ד בדרוס וכו' וכלה כנגד אמת עורה והמותר כולו למקום השולחנות והנגסין: **(ד)** בא"ד דאמר לכן הממונה וכו' אלתא רובא ממונה: **(ה)** שם ד"ה ומסתברא וכו' סידרה דאחי מדרוס לפסן דמיתחזי ליה:

הנהגות וציצונים

(א) רש"ש מחק "ומערכ לדרום" (ובפי' הראשש למדות איתות): **(ב)** יש להוסיף ובקום הנגסין (רש"ש: **(ג)** לכאן שייך הצירוי שמיימי בהגהות מהר"א פליק כתיי הוסיף כאן תיבת כוה: **(ד)** "כי חשבת דרך ימין" מיותר (רש"ש: **(ה)** הצירוף הנדפס הוא בטעות וכצ"ל:

 מזרח		 מזרח
 לחם	 מוקד	
 בית המוקד הגדול	 חומות	 אכיל
 סילאים	 אקצווי	
 מערב		

(ע"פ שיח ציחק והגהות ר' יצחק אייזיק חבר): **(א)** בתשובת הגאונים (זכרון לראשונים ס"י רך) הורו: עיי"ש עוד כמה שינויים: **(א)** "נמי הכא" ש נבחק ושיח ציחק): **(ב)** ש להוסיף **אלא שתיים** (שיח יצחק):

שבועת ימים

אלא לאו שמע מינה ראב"י דיא. ואיכסי ליה במעלה יתירה ולא נמוצה דשמעינן ליה לראב"י בפי' שלישי (לקמן דף א'). דלומר כוליה מוצה בדרוס קאי וכל חצי חלל הפתח מגולה **(ב)**. ואי קשיא היכי מתוקמא סתמי מדות אליציה הא המוצה שבע אמות צנפון על כרחין הכי מפסרי' הני עשרים ותשם אמות **(ג)** שאתה נותן שאין בין כסס לכותל אלא חמש אמות ומתלה והכנס והמוצה ששים עשרים הרי המוצה כולו בדרוס קאי **(ג)** וכולו כנגד אמצע עורה והמותר כולו למקום הנגסין. וא"ת אס כן שלג דקדק התנא לתקון לתלפזין יש לך להרבות ולמעט להיכן שמרנה כרבי יהודה נמי מצינ מוקמת לה ויהא מוצה ממוצע באמצע עורה כליד תן עשרים

ואחת ומתלה מהם בין כסס לכותל והכנס שלשים וחצי המוצה שש עשרה נמלא אמצעו של מוצה לסוף ס"ו ומתלה שהוא אמצע עורה הא לא מצינ אמרת שלג יהו מקום השולחנות והנגסין אלא שלג ומתלה. וצעייני נראה לפרש הא דרז אדא דר אהבה וכל הסוגיא צנפון אחר רז אדא דר אהבה אמר הא מני אמתניתין דתמיד **(ד)** אמר להם הממונה קאי דרמינן מדות עיליזה מתניתין דתמיד דפליגא אסתמא דמדות ר"י היא דשמעינן ליה דפליג אסתמא דמדות דתניא ר"י אומר מוצה ממוצע וכו' ואי ס"ד מדות ר"י היא מי משכחת לה והא תנן כו' אלתא רוביה דמוצה בדרוס קאי שמע מינה ולא גרסינן אלא לאו שמע מינה ר"א היא והכי פירושו שמע מינה מדות לאו ר' יהודה היא: **רב אדא בר יצחק אמר הא לשבת הטללים אקצווי מקציא.** נכשי המקצועות נראית שארוכה היא ועומדת במערב ומארכת לצד לפון ודרוס עד קרוב למקצועות שמכאן ומכאן: **ודאתי בצצון מיתחזיא ליה.** שמשוכה לצד דרוס **יומר: ודאתי מדרום מיתחזיא ליה.** משוכה לצד לפון: **בסתברא דבמערביה דרומית הוה.** טפי ומודי זה תנא דתמיד אלא דנקיט סידרה **(ה)** מדרוס לפסון מיתחזי ליה דרך הילוכו כאליו הוא צנפון: **מדרמינן דאח הפנים.** דהוה סלקא דעתיה שהוא מונה והולך דרך ימין מצפון למערב וממערב לדרוס ומדרוס למזרח לשכת הטללים צנפונית מערבית לשכת החותמות במערבית דרומית לשכת בית המוקד דרומית מורחית לשכת לחם הפנים במורחית לפונית והוה רמינן עלה מתני' דמדות דקמני דרומית מורחית היא הימה לשכת לחם הפנים: **ומשיננן אמר רב הונא בריה דרב יהושע.** תנא דמדות קא חשיב דרך ימין כדמפרש בזהיא דקאיל ומני מדרוס למזרח וממזרח לפסון ומלפון למערב וממערב לדרוס **(ו)** והצא להקף כפיז כל הבית ומקיף דרך ימין מצפון זהו סדר הקפתו ומתניתין דתמיד דלא פירש מידי איכא למימר דדרך שמאל מנה ותו לא תיקשי מידי מהשתא:

 לפי משמעות הקושיא		 מזרח
 מוקד	 לחם הפנים	
 בית המוקד הגדול	 חומות	 אכיל
 סילאים	 מערב	

הטבילה לזיכא למימר הני אחרייני ניהו שהרי לא היה צבית המוקד אלא ארבע לשכות ואי אחרייני ניהו א"כ הוו שש לשכות ואי אמרת אריז ואידי דרך ימין קא חשיב אס כן צההיא דתמיד משמע דלשכת החותמות ולשכת בית המוקד אחת צקנן מערבית דרומית ואחת צקנן מורחית דרומית וזההיא דמדות כי חשבת דרך ימין **(ז)** משמע דלאותם שחי לשכות היו אחת צקנן מורחית לפונית ואחת צקנן מערבית לפונית מיהו הא קשיא לן מנא ליה הא דקאמרין מסתברא דצקנן מערבית דרומית ואזי דילמא לפונית מערבית הואי ואפ"ה מיתרלא שפיר

פרק ראשון

דהדין עמו דהתם לא מתחזיא פתחא מתחמת י"צ מעלות צדין האולם ולמוצה להכי נקט למעלה מן הסוכב לפי שאותם מעלות הם שש אמות והם כלים כנגד כניסת הסוכב שהוא כמו כן שש אמות מן הקרקע ומה שהקשה רש"י אמאי לא משני דשולחנות צכלל נגסין וכי פליגין בצי"ה אמות י"צ ומתלה צין הכנס לכותל והשאר לשולחנות **(א)** א"כ הוו ע"ד ומתלה ולא מתחזי פיתחא כניסת היסוד והסוכב לא ידענא מי דסקו לפרש כן שהספר מקשה מהנהו צ' אמות דכניסת היסוד והסוכב ומוחק כך הקשה מה שהקשה שהרי נולל לפרש דנפשיטות הוא מקשה והא רבי יהודה אית ליה מוצה ממוצע וסתמא דמדות לית ליה ממוצע ולכל הפחות רוביה בדרוס וא"כ אסתמא דמדות דלא כוותיה

והא דמסיק אלא שמע מינה ר' אליעזר צן יעקב היא דלמר כוליה בדרוס ולא קאמרין דמתניתין דמדות ס"ל דרוביה בדרוס ולהכי היה כותל מזרחי נמוך משום דמיכסי פיתחא כשנאמר ש"צ אמות ומתלה היה צין כסס לכותל וא"כ לא יהיה לו ראייה מההיא דתימי כראב"י יס לומר משום דלא אשכחן אלא שלג מחלוקות צהא מיתלח איכא למאן דלמר **(ב)** כוליה צנפון ואיכא למ"ד כוליה בדרוס ואיכא למ"ד **(ג)** ממוצע וכיון דההיא דמדות לא מצינ לאוקמא כמאן דלמר כוליה צנפון ולא כמאן דלמר ממוצע אין לנו לבדות מלגנו מחלוקת דביעתי ולומר דקסבר דמתניתין דמדות רוביה בדרוס כיון דלא אשכחן תנא דלמר הכי אלא על כרחין ראב"י היא דלמר כוליה בדרוס ומה שפירש רש"י הא מני ר"י היא דקאי אההוא דתמיד אין הלשון משמע כן דהכי הוה ליה למימר מאן תנא תמיד ר"י היא ועוד לפון הא מני רבי יהודה היא משמע דקאי אהך דסליק מינה ועוד כיון דלא אחא לשנויי אלא דלא תקסי אסתמא דתמיד אדמדות וקאמר ר"י היא אההיא דתמיד ואין לו כח לאוקמה כוותיה אלא משום דאשכחן דפליג אמדות טפי הוה ניחא למימר מדאשכחן צריש פרק קדשי קדשים **(נתיב דף נח:)** הוה ניחא דתמיד קא צברא מוצה ממוצע כרבי יהודה ולא כראב"י דקסבר כוליה בדרוס קאי ועוד קשה לימא אצא שאול היא ההיא דתמיד כמו שהוכחתי לעיל **(ז)** דסתמא דתמיד דפליג אסתמא דיומא אצא שאול היא ועוד שהוא מוחק הספרים דצכלל הספרים גרסינן במסקנא אלא לאו שמע מינה ראב"י היא שמע מינה:

ומר קא חשיב דרך שבא". תימה לי לימא אריז ואידי דרך ימין ותנא דתמיד קא חשיב מגואי דקאי צבית המוקד גדול ופינו כנגד הלשכות ותנא דמדות קאי מאצבאי צעורות ופינו ללשכות וקל להציץ וי"ל דצמסכת תמיד פרק אמר להן הממונה **(דף ק)** קמני צמר שהיו מפיסין אמר להן הממונה בציאו לי טלה מלשכת וכו' ולקמן צפ"צ **(דף סה.)** אמר שהיו מפיסין בלשכת הגזית אלתא דקאי מאצבאי ולא קאי צבית המוקד ולהכי לא אוקמנא דקאי מגואי: **ומר** קחשיב דרך שבא". תימה לי אמאי לא משני דאידי ואידי דרך ימין קא חשיב אלא דלשכת לחם הפנים דקיימא צמזרח ומאן דאתי מצפון מתחזיא בדרוס ומאן דאתי מדרום מתחזיא צנפון דלשכת טללים לפונית מערבית ולשכת החותמות דרומית מערבית ולשכת בית המוקד דרומית מורחית לשכת לחם הפנים לפונית **(א)** וההיא דמדות נמי מתוקמא דרך ימין וקל להציץ וי"ל דעל כרחין לשכת החותמות ולשכת בית המוקד הם היו אותם שחי לשכות דקא חשיב צמסכת מדות **(פ"א משנה ו')** אחת שזה גזוז בית חשמונאי אצני מוצה ואחת שזה יורדין לבית אחרייני ניהו א"כ הוו שש אמות ואי אחרייני ניהו א"כ הוו שש לשכות ואי אמרת אריז ואידי דרך ימין קא חשיב אס כן צההיא דתמיד משמע דלשכת החותמות ולשכת בית המוקד אחת צקנן מערבית דרומית ואחת צקנן מורחית דרומית וזההיא דמדות כי חשבת דרך ימין **(ז)** משמע דלאותם שחי לשכות היו אחת צקנן מורחית לפונית ואחת צקנן מערבית לפונית מיהו הא קשיא לן מנא ליה הא דקאמרין מסתברא דצקנן מערבית דרומית ואזי דילמא לפונית מערבית הואי ואפ"ה מיתרלא שפיר

 לפי משמעות הקושיא		 מזרח
 מוקד	 לחם הפנים	
 בית המוקד הגדול	 חומות	 אכיל
 סילאים	 מערב	

יז.

ר' אליעזר בן יעקב. **רב אדא בר רב יצחק** לאוקומה בלא חלוקה. ואמר הא לשכת אקצווי מיקצייא מאן דאתא מצפון כו'. פי' אקצווי מיקצייא כל' עומדות בקצוע (משוהה) מן הוותיק כמעט ללי דקאי לדרומה חזי לה בצפון ומאן דקאי בצפון חזי לה בדרום והאי דקריא צפנית **(א)** צפנית לעורה. והאי דקרי לה דרומית דרומית לחל. ולא פליגי לעולם חזי לה דרומית דמי ר' הוהי' ברחמי' מתניין' לה לשכות היו שם במקום אחד באמצע מקצועותיה מרובעות שתיים כנגד שתיים וקימן לצפון עורה שתיים מסובות לעורה שתיים מסובות לחליל הסמכות לעורה בקדש והמסכות לחילי בחול. ושתיים דרובי הכלי' ששמויהן שוין לשכת הטללים ולשכת עשיתי לחם הפנים וכו'. האחות הא תנא קרי להו לשכת החותמות ולשכת הכלי' המוקד **(ג)** והאי תנא אלא פרשי להו אלא בסמיכות וכולן על שם בית המוקד ומסתברא לשכת הטללים היא מערבית דרומיתן לשכת ששמויהן לשכת החתמות לחם הפנים ולשכת לחם הפנים ומשיננן אמר רב הונא בריה דרב יהושע מר חשיב דרך ימין ומר חשיב דרך שמאל.

חשק שלמה על ר"ח **(א)** עי' מ"א כזן ר"ה פאה פסוק ודו"ק. **(ב)** וצנציני רבני אילי יתייבז קושת היום' לעיל ט"ו ד"ה דרומית מורחית ע"ש.

תוספות ישנים

האי לשבא אקצווי מיקצייא וכו'. הקשה ריב"א למה הוציך לתרין כן לשני ליה דבית המוקד היה לפסוטי של עורה וא"י היה אז דרוס בית המוקד לפון עורה וא"י אה דקאמר בתמיד דלשכת טללים הימה מצקווע לפונית מערבית הייתי לפונית מערבית דעורה שהוא מערבית דרומית בית המוקד וייט דקאמר תנא' מדות דלשכת טללים מערבית דרומית דלצית המוקד קאי נמי הפל"א ואפי' שפיר נמי מלתא הפנים דקחשיב לי' צמזות צקנן מורחית דרומית ותתמיד חשיב ליה רביעית צקנן [ומרחית] לפונית דהא דחשיב ליה צמזות צקנן מורחית דרומית הייט מורחית דרומית דבית המוקד

שהיא לפונית [ומרחית] של עורה ואחי נמי שפיר לא דקמני בתמיד לשכת בית המוקד ולשכת החותמות דלא חשיב ההא שאותן שתיים לצדן היו צעורה וצמזות חשיב צבית צבית צמזרח אצני מוצה ולשכת בית הטבילה דלא חשיב התם ואין ו קושיא כלל כי אין לו למנות לשכת לחם הפנים ולשכת טלה קרנן צעורה וצבית המוקד שהרי לא היו אלא דלחת ממן ומתלה מפסקת צין שתיים וא"כ היא הייט ש"ד לשכות והלא כה היו ס"א ועוד וכי היו אורך העורה וצית המוקד מסווגין בצמזות והא ודאי לא היו כן ועליל **(טו.)** ד"ה רמיהו) פי' דלתי שפיר דלא פריך אלא מלשכת טלה קרנן ומלתא הפנים אצל קשה לרבי דלמאי לא משני בגי' נמי

